

בס"ד. ש"פ האזינו, שבת שובה, ה'תשל"ד

(הנחה בלתי מוגה)

שובה¹ ישראל עד הוי' אלקיך כי כשלת בעונך². וידוע הדיוק בזה³, דכיון שפסוק זה קאי בפשטות על ענין התשובה, הרי הצורך בענין התשובה מורה על מעמד ומצב שאינו בשלימות כו', וא"כ, למה נקט כאן (שובה) ישראל דוקא, שהוא שם המעלה⁴, ועד שמורה על תכלית השלימות, שהרי ישראל אותיות לי ראש⁵, והראש הוא החלק היותר מובחר שבגוף האדם, שבו נמצא ענין המוחין (כולל גם פנימיות המוחין ומוחין דגדלות), ועד שגם ענין התענוג שייך לראש דוקא [דאף שהתענוג הוא מקיף לכל הגוף בשה, שלכן שמועה טובה תדשן עצם⁶, וכדאייתא בגמרא⁷ דוגמא לזה מעצם שברגל של אינו יהודי, שהו"ע תחתית המדרגות, מ"מ, ענין התענוג שייך לראש דוקא], וכמובן מזה שאומרים פנימיות אבא פנימיות עתיק⁸, וגילוי עתיקא בכינה⁹. ובפרט שישראל ר"ת יש ששים רבוא אותיות לתורה¹⁰, והיינו שהשם ישראל מורה על זה שהם כלולים בתורה, והתורה כלולה בהם, שזהו תכלית השלימות. ואעפ"כ נאמר שובה ישראל דוקא. גם צריך להבין הדיוק המבואר בלקו"ת¹¹, מהו הלשון שובה גו' עד הוי', והל"ל שובה להוי' (כהלשון הרגיל בכגון דא). גם צריך להבין מ"ש שובה גו' עד הוי' אלקיך, ומבואר בזה¹², שעבודת התשובה צריכה להיות עד אשר הוי' יהי אלקיך [ולהעיר, שעפ"ז יובן גם הדיוק עד הוי' אלקיך, אך עדיין יש צורך בתוספת ביאור בזה], דלכאורה, הרי זה שהוי' יהי אלקיך, כחך וחיותך,

-
<p>ב — בשם הזוהר.
 (6) משלי טו, ל.
 (7) גיטין נו, ב.
 (8) ראה לקו"ת נצבים מט, ד. וש"נ.
 (9) ראה תו"א ר"פ לך לך. וש"נ.
 (10) מגלה עמוקות אופן קפו.
 (11) דרושים לשבת שובה סו, ב ואילך.
 (12) ראה לקו"ת שם סה, א. ד"ה שובה ישראל תרח"ץ (סה"מ תרח"ץ ע' לד). תש"ד שם.</p> | <p>(1) מאמר זה הוא המשך למאמר שלפניו — ד"ה שיר המעלות ממעמקים דיום ב' דר"ה (לעיל ע' 3 ואילך).
 (2) הושע יד, ב.
 (3) ראה ד"ה שובה ישראל באוה"ת דרושים לשבת שובה ע' א'תצו. ד"ה הנ"ל תרצ"ה (סה"מ קונטרסים ח"ב שכח, א).
 תש"ד (סה"מ תש"ד ע' 15).
 (4) ראה וישלח לב, כט.
 (5) שער הפסוקים להאריז"ל וישלח שם. לקו"ת שלח מח, ב ואילך. סה"מ"צ להצ"צ טו,</p> |
|---|---|

הו"ע נעלה ביותר, כי בפשטות שייך הענין דכחך וחיותך לשם אלקים דוקא, כי, שם אלקים מורה שהוא בעל היכולת והכחות כו' (כמבואר בטושו"ע¹³ בנוגע לכוונה בשם אלקים), וענין זה שייך רק לשם אלקים בגימטריא הטבע¹⁴, ואלקים לשון רבים¹⁵, ואילו כאן החידוש הוא שגם הוי', הי' הוה ויהי' כאחד¹⁶, יהי' באופן של אלקיך, וא"כ, מה שייך ענין נעלה זה (שהוי' יהי' אלקיך) לעבודת התשובה, שהיא במעמד ומצב שאינו בשלימות כו'. גם צריך להבין המשך הכתוב¹⁷ ונשלמה פרים שפתינו, דלכאורה, ענין זה שייך לתפלות שכנגד תמידים תקנום¹⁸, שעל ידם מקיימים מ"ש ונשלמה פרים שפתינו¹⁹, ואינו שייך במיוחד לעבודת התשובה דוקא, וא"כ, למה נאמר ענין זה בהמשך לענין התשובה, שובה ישראל גו', ובפרט תשובה נעלית ביותר עד שהוי' יהי' אלקיך, כנ"ל.

(ב) **ויובן** בהקדם משנת²⁰ לפירוש שיר המעלות ממעמקים קראתיך גו'²¹ (שהרי הפסוק שובה ישראל גו' הוא בהפטרות שבת שובה, שלאחרי ר"ה, אחד מעשי"ת, שבהם אומרים המזמור שיר המעלות ממעמקים קראתיך גו'), שב' הדעות שבזהר²² בפירוש ממעמקים, חד אמר שהוא עומקא דלבא וחד אמר שהוא עומקא דבירא דלעילא, הנה מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, והיינו, דכיון שצריכים לעורר העומק דלמעלה, שהוא פנימיות התענוג בענין המלוכה, לכן צ"ל גם עבודת האדם מעומקא דלבא. וכמו בהכתרת המלך, שבכדי לעורר אצל המלך הרצון והתענוג בענין המלוכה, הרי זה ע"י ביטול העם אל המלך מתוך רצון ותענוג דוקא, כמאמר²³ ומלכותו ברצון קבלו עליהם. וזהו ממעמקים, מעומקא דלבא [ולהעיר, שאף שענין ההכתרה הוא ע"י התענוג כו', ונת"ל שתענוג שייך לענין הראש ומוחין, מ"מ, הרי זה קשור גם עם עומקא דלבא, כיון שהמוח והלב קשורים זב"ז, וכמבואר במ"א²⁴ שיחדיו

(19) ראה שו"ע אדה"ז אר"ח מהדר"ת ס"א

(13) אר"ח ס"ה.

(14) פרדס שער יב (שער הנתיבות) פ"ב. ס"ט.

(20) ד"ה שיר המעלות ממעמקים דיום ב' דר"ה פ"ב ואילך (לעיל ע' 4 ואילך).

ראשית חכמה שער התשובה פ"ו ד"ה והמרגיל (קכא, ב). תניא שעהייה"א רפ"ו. לקר"ת פ' ראה כב, סע"ב ואילך.

(21) תהלים קל, א.

(15) פרש"י וירא כ, יג. וישלח לה, ז.

(22) ח"ג ע, א.

(23) נוסח תפלת ערבית. וראה לקר"ת דרושי ר"ה נה, סע"ב. נו, סע"ב.

(16) זח"ג רנז, סע"ב (ברע"מ). פרדס שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ט. תניא

(24) ראה סה"מ עטר"ת ס"ע תרטו. ד"ה

שעהייה"א פ"ז (פב, א).

כי קרוב אליך תשי"א פ"ה (סה"מ תשי"א ע' 332).

(17) הושע שם, ג.

(18) ברכות כו, ב.

יהלכו]. ומזה מובן, שכל פרטי הענינים בעומק שלמעלה (ממעמקים לשון רבים), צ"ל גם בעבודת האדם בעומקא דלכא. ואף שנת"ל²⁵ שלמעלה כל הענינים הם באופן של הורמנותא, רשות ורצון בלבד, והיינו, שאין זה באופן שבאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא, מ"מ, צ"ל גם בעבודה דלמטה מעין ודוגמת מה שנפעל למעלה כו'.

ג) **והענין** בזה, דהנה נת"ל²⁰ בפירוש ממעמקים לשון רבים, שבועמקא דלמעלה יש ג' דרגות, רצון הגלוי, רצון הקדום, ורצון המוחלט בעצמותו ממש. וכן הוא גם בעומקא דלכא (דלמטה), שיש בזה ג' דרגות, מקיף דחי', מקיף דיחידה, ועצם הנשמה שלמעלה גם מבחי' היחידה (שהרי איתא במדרש²⁶ חמשה שמות נקראו לה (להנשמה), נפש רוח ונשמה חי' ויחידה, והיינו, שאפילו יחידה, שענינה יחידה ליחדך²⁷, ה"ה רק א' השמות לעצם הנשמה, ואילו עצם הנשמה היא למעלה מכל החמשה שמות²⁸), שזהו"ע ניצוץ בורא המתלבש בהניצוץ נברא²⁹. וע"י ג' הדרגות בעומקא דלכא מעוררים את ג' הדרגות בעומקא שלמעלה.

ד) **וביאור** הענין, דהנה נת"ל³⁰ שברצון הגלוי למלוכה שנעשה ע"י ההכתרה אין עדיין ענין המלוכה בפועל, כי ענין המלוכה בפועל, שזהו כאשר יושב כבר על כסא מלכותו להתבונן בעניני וצרכי המדינה כו', הרי זה שייך רק לאחר הצמצום, משא"כ לפני הצמצום יש רק התעוררות הרצון למלוכה (ע"י ההכתרה), ומ"מ, כיון שיש כבר רצון גלוי למלוכה, הרי זה שייך כבר לענין המלוכה, שיש כבר השערה בכח על כל מה שיהי' בפועל³¹, ולכן נקרא כבר בשם מלך (ועד ששייך לומר גלה כבוד מלכותך³², שהו"ע המלוכה בגילוי). אמנם, כדי שיהי' הרצון הגלוי (ע"י הכתרה), הרי זה לפי שישנו עוד רצון שקדום לרצון הגלוי, שזהו מה שהוסכם והוחלט אצלו להיות מלך, אלא שעדיין אין זה בהתעוררות כלל, ולכן אינו בבחי' רצון גלוי גם בעצמו. וזהו ענין

(25) ד"ה שיר המעלות שם פ"ו (לעיל ע' 7).
 (26) ב"ר פי"ד, ט. דב"ר פ"ב, לו.
 (27) נוסח הושענות (יום ג').
 (28) ראה סה"מ תרע"ח ע' ריג. הי"ש"ת ע'
 66. וראה ד"ה בסוכות תשבו דליל ב' דחה"ס
 (לקמן ע' 87).
 (29) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי
 אבי"ע) פ"א. לקו"ת פ' ראה כו, א. סה"מ
 תרע"ח והי"ש"ת שם.
 (30) ד"ה שיר המעלות שם פ"ד (לעיל ע'
 5).
 (31) ראה עץ חיים שער א (דרוש עיגולים
 ויורש) בתחילתו. מקדש מלך לזח"א טו, א.
 מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' שכד
 ואילך.
 (32) נוסח תפלת מוסף דיו"ט וימים
 נוראים.

הורמנותא דמלכא³³, רשות ורצון המלך, כיון שזהו מה שנתעורר כביכול מעצמו שלא ע"י התעוררות הנבראים, שאינם תופסים מקום אצלו, ולכן נקרא רצון זה רשות, כיון שאינו מה שבאתעדל"ת אתעדל"ע כמו רצון הגלוי שנעשה ע"י ההכתרה. וגם מה שנמשך מהרצון הקדום להיות רצון גלוי למלוכה (ע"י ההכתרה), הנה זה גופא הוא רק באתעדל"ע מצד עצמו, שהו"ע רשות. אבל אעפ"כ, יש שייכות בין הרצון הגלוי לרצון הקדום, שהרי לולי הרצון הקדום לא הי' בא הרצון הגלוי. ואף שמצד ריחוק הערך בין הרצון הגלוי לרצון הקדום הנה התהוות הרצון הגלוי מהרצון הקדום הוא כעין התחדשות, הרי מ"מ אין זה בדרך הוי' חדשה (כמבואר בהמשך ר"ה תש"ג³⁴). ולמעלה מזה הוא בחי' רצון המוחלט מצד העצם, והיינו, שאין זה באופן שחשב בזה והוחלט אצלו כך וכך, אלא הוא רצון מוחלט בעצם, כיון שזה נוגע בשלימות העצם, וכמו מי שאין לו בית אינו אדם כו'³⁵. וזהו"ע בריש הורמנותא דמלכא³⁶, שהיא בחי' ומדריגה גבוהה יותר מבחי' הורמנותא דמלכא, שהו"ע הרצון הקדום, אבל בריש הורמנותא הוא בחי' הרצון המוחלט בעצמותו מצד רוממות העצמות, ובא בדרך הוי' חדשה.

ועד"ז יש גם בעבודת האדם ג' דרגות, מקיף דחי', מקיף דיחידה, ועצם הנשמה. והענין בזה³⁷, דהנה, מקיף דחי', עם היותו בחי' מקיף, ה"ה פועל על הכחות הפנימיים (כמבואר גם בקונטרס העבודה³⁸), ונקרא מקיף הקרוב. ולכן, בענין הספירות, חי' היא בחי' החכמה, דאע"פ שהיא בחי' נקודה, והמדרגות שלמטה הימנה אינם יכולים להשיגה, הרי היא מ"מ ראשית הספירות³⁹ (וברוב הפעמים נמנית במנין העשר ספירות, ורק פנימיות אבא הו"ע בפ"ע שאינו נמנה כו'⁴⁰). וענין זה הוא כמו רצון הגלוי, שעם היותו עדיין למעלה ממלוכה בפועל, יש לו כבר שייכות אל הפועל, שזהו ששיער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל. ולמעלה מזה הוא המקיף דיחידה, יחידה ליחדך²⁷, שבזה לא שייך מציאות אחרת כלל, ועל זה אמרו שבבואה דבבואה לית להו⁴¹, שאינו שייך כלל בלעו⁴²,

(37) ראה גם סד"ה שיר המעלות ממעמקים תש"ג (ע' 26).

(38) פ"ה (ע' 30 ואילך).

(39) ראה תניא שעהויה"א פ"ח. ובכ"מ.

(40) ראה גם המשך תרס"ו ע' שסה [תפ].

(41) יבמות קכב, א.

(42) ראה לקו"ת תצא לו, ג. וש"נ.

(33) זח"א שם. וראה המשך ר"ה תש"ג פ"ה (סה"מ תש"ג ע' 14).

(34) פ"ד (ע' 13) וספ"ו (ע' 17).

(35) ראה יבמות סג, א ובתוד"ה שאין.

(36) ראה המשך ר"ה הנ"ל פ"ו (ע' 15

ואילך).

וזהו גם דיוק הלשון יחידה, מלשון יחיד, ולא אחד, כי אחד היינו שנותן מקום גם למציאות אחרת, משא"כ יחיד היינו שאין שני לו⁴³. וענין זה הוא דוגמת בחי' רצון הקדום, שאינו שייך אל הפועל, שאינו תופס מקום אצלו, ונמשך רק באתעדל"ע מצד עצמו, שהו"ע רשות (כנ"ל). ולמעלה מזה הו"ע עצם הנשמה שלמעלה מכל החמשה השמות, שזהו בדוגמת בחי' רצון המוחלט בעצמותו ית' ממש.

(ה) **ועפ"ז** יובן מ"ש שובה ישראל עד הוי' אלקיך גו'. דהנה, רבינו הזקן מבאר⁴⁴ שאין זה כמו שהעולם טועים לומר שתשובה היא על חטא דוקא, אלא ענין התשובה הוא כמ"ש⁴⁵ והרוח תשוב אל האלקים גו', ועד לתשובה עילאה כו'. ולכן נאמר שובה ישראל דוקא, שם המעלה, כיון שקאי על הענין דהרוח תשוב אל האלקים גו', כפי שישראל מושרשים בעצמותו ית', שלכן נאמר על זה ממעמקים קראתיך, קריאה דייקא, כאדם הקורא לחברו, כמשנת"ל⁴⁶. ומ"ש שובה ישראל עד גו', הנה מבואר בלקו"ת⁴⁷ שעד הוא לשון נצחיות. ומובן, שענין הנצחיות אינו שייך בדבר שהוא תחת גדרי הזמן ממש, שהרי אינו נמשך בבחי' נצחיות, דלהיותו הוה, הרי סופו להיות נפסד⁴⁸. וכמו"כ בדבר שהוא למעלה מן הזמן לגמרי, לא שייך לומר שהוא בבחי' נצחיות. אלא ענין הנצחיות שייך רק בבחי' המלכות, שהוא שורש הזמן ובמילא גם שורש המקום⁴⁹, ולכן שייך לומר שהוא בבחי' נצחיות, דאע"פ שיש שם החילוקים דהי' הוה ויהי', מ"מ הכל הוא כאחד. וזהו עד הוי' אלקיך, שע"י התשובה (שובה ישראל) פועל גם בכל העולם (שגדרו זמן ומקום, ושרשו בבחי' המלכות, ששם שייך ענין הנצחיות, עד) שהוי' יהי' אלקיך. וממשיך כי כשלת בעונך, דעון הוא מלשון עיוות ועיקום⁵⁰, דהיינו שאינו הולך בדרך ישר כו', אלא המשכת האור היא דרך צמצום, מסך ופרסא כו', שעיי"ז נעשה ענין שבירת הכלים בעולם התהו, שזהו השרש לכל הענינים הבלתי רצויים כו'⁵¹. וזהו בעונך, דהיינו שלגבי מעלתם של ישראל כו', הנה גם ענין זה נקרא בשם עון.

47) דרושים לש"ש סז, ג.

48) ראה מורה נבוכים ח"ב פכ"ז.

49) ראה תניא שעהויה"א שבהערה 16.

50) ראה לקו"ת נצבים נא, א. שה"ש כה,

א.

51) ראה סה"מ תרצ"א ע' שכ.

43) ראה תו"א וארא נה, ב. ובכ"מ.

44) לקו"ת דרושים לר"ה ס, סע"ד ואילך.

ובכ"מ.

45) קהלת ז, יב. וראה לקו"ת ריש

פרשתנו.

46) ד"ה שיר המעלות ממעמקים דיום ב'

דר"ה פ"ז (לעיל ע' 9).

ומסיים ונשלמה פרים שפתינו. דהנה, בדרך כלל נעשית עליית הקרבנות ע"י הארי' דאכיל קרבנין, שהוא הארי' דרביץ על מדבחא⁵² — פני ארי' שבמרכבה, ועליית העופות היא ע"י פני נשר שבמרכבה⁵³. אמנם כאן נאמר ונשלמה פרים שפתינו, שענין הקרבנות נעשה על ידינו, והעלי' היא לא ע"י המלאכים, אלא ע"י הצדיקים שעומדים לפני מלאכים⁵⁴ [וע"ד שמצינו שמשה לא רצה שתהי' העלאת הקרבנות ע"י מלאך כו', באמרו אם אין פניך הולכים גו'⁵⁵, פניך דייקא, שהו"ע בקשו פני את פניך הוי' אבקש⁵⁶]. ועי"ז נעשה ענין הקרבנות באופן של שלימות, שזהו ונשלמה פרים שפתינו, נשלמה גם מלשון שלימות. ועד שבאים לתכלית השלימות והעילוי בענין הקרבנות כפי שיהי' בביהמ"ק השלישי, ששם נעשה לפניך כמצות רצונך⁵⁷, בביאת משיח צדקנו, במהרה בימינו בקרוב ממש.

(52) תשא לג, טו. וראה סהמ"צ להצ"צ

כו, א.

(56) תהלים כז, ח. וראה סה"מ תרע"ח ע'

רכ.

(57) נוסח תפלת מוסף. וראה תו"ח ר"פ

יחי. ובכ"מ.

(52) ראה יומא כא, ב. זהר ח"א ו, ב. ח"ב

לב, ב (ובהנסמן בנצו"ז שם).

(53) ראה לקו"ת פ' ראה כח, ב. אוה"ת

ויצא קפג, א.

(54) ראה פרש"י בלק כג, כא. ועוד.